

С.Ф. Легенчук, д.е.н., проф.

Г.В. Пилипчук, аспір.

Житомирський державний технологічний університет

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ І ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРТАП-КОМПАНІЙ: ОБЛІКОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ

Досліджено історію виникнення та розвитку поняття «стартап-компанія» та визначено значення діяльності. На прикладі найбільших стартапів (Amazon, Google, Salesforce, VMware, Facebook, Twitter, Groupon, Zynga і Apple) визначено основні складові їх діяльності. Систематизовано підходи різних авторів електронних джерел до визначення даного терміна, оскільки наукової літератури, що прямо досліджувала б дане питання, немає і проаналізовано найбільш уживані з них. У результаті досліджень сформульоване власне бачення визначення поняття «стартап-компанія» та її ключових ознак. Визначено місце стартап-компанії в системі економічних категорій, таких як господарська діяльність, результати діяльності компанії, бухгалтерський облік, аналіз та ризики. Розглянуто вплив наслідків ризиків (позитивних і негативних) господарської діяльності на подальшу долю компаній. Також оцінено значення бухгалтерського обліку та аналізу для господарської діяльності стартап-компаній.

Ключові слова: *стартап; стартап-компанія; ризики; бухгалтерський облік; аналіз.*

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах неабияке значення має діяльність стартап-компаній, яка впливає на ВВП та економіку країни в цілому. Незважаючи на наявну різноманітну кількість товарів та послуг, майже половину ВВП країни становить дохід від реалізації нової продукції та послуг. Оскільки метою діяльності стартап-компаній є запровадження чогось нового, не випробовуваного раніше, дане питання є актуальним. Підтвердженням цього є дані Державної служби статистики України [17] про зменшення кількості організацій, які виконують наукові дослідження і розробки, за останні 5 років. У 2010 році їх кількість становила 1303 і поступово

почала зменшуватися. У 2011 році їх стало 1255, у 2012 році кількість скоротилася на 47 і становила 1208. 2013 року ситуація не покращилася й їх кількість скоротилася ще на 65. І у 2014 році дана тенденція зупинилася на показнику 999.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань, пов'язаних із діяльністю стартапів займалися такі науковці, як О.Д. Звегінцова, І.О. Золотарьова, Н.В. Івашова, С.В. Недайвода, Д.К. Олійник, Ю.І. Скорін, І.В. Ткаченко, Є.Чазов, О.В. Щербаков.

Підкреслюючи цінність отриманих результатів попередніх напрацювань, необхідно вказати на наявність ряду невирішених проблемних питань. Сучасні економічні умови висувають нові завдання й вимагають подальших досліджень з удосконалення теоретичної бази діяльності стартап-компаній, відображення в бухгалтерському обліку та методики аналізу результатів їх діяльності.

Викладення основного матеріалу. Історія виникнення терміна «стартап» бере свій початок з 1939 року. Саме тоді в долині Санта-Клара (США, штат Каліфорнія) стали з'являтися підприємства, що здійснювали розробки у сфері високих технологій (hi-tech) [18].

У той самий час випускники Стенфордського університету Вільям Хьюлетт (William Hewlett) і Девід Паккард (David Packard) почали реалізовувати в гаражі власний невеликий проект, назвавши цей захід «стартапом» (від англ. start-up – запускати). Пізніше «невеликий проект» став відомою ІТ-компанією. Назва цієї компанії була складена з прізвищ її засновників. Для того, щоб визначити, чиє прізвище буде першим, Вільям і Девід кинули жереб. У результаті виграв Вільям, а назва компанії звучить як Хьюлетт-Паккард (Hewlett-Packard), або просто HP [18].

Саму ж долину Санта-Клара пізніше, в 1971 році, стали називати «Кремніевою» або «Силіконовою». Саме вона є світовим центром високих технологій і місцем «прописки» найбільших світових стартапів [18].

Поняття «стартап» виникло спочатку у сфері інформаційних технологій і було пов'язане з появою нових організацій, кожна з

яких прагнула запропонувати цільовій аудиторії щось, про що забували або не здогадувались конкуренти в цій сфері [22].

Кількість комерційних і некомерційних груп активно зростала з кінця 1990-х до середини 2000-х. Освоєння Інтернет-простору породило також явище під назвою «бульбашка доткомів» – швидко зростаючий і на стільки ж швидко згасаючий темп збільшення сайтів з доменом com [22].

Швидко вичерпавши звучні назви, що запам'ятовуються, «бульбашка доткомів» лопнула. Для більшої частини населення, що до середини 2000-х лише почала освоєння глобальної мережі, все це відбулося не дуже помітно [22].

Тим часом розробка нових програмних, апаратних і мережевих рішень, що одержали назву стартапів, велася саме в перехідний період масової комп'ютеризації [22].

Оскільки сфера інформаційних систем і технологій стала флагманом в інноваціях, то й термін «стартап» успішно перекочував з цієї області в усі інші: бізнес, соціальну сферу, культуру, економіку, наукові та технічні дослідження [22].

Прикладом стартап-компаній, що значно вплинули на економіку країн та зайнятість населення після середини 1990-х років, є Amazon, Google, Salesforce, VMware, Facebook, Twitter, Groupon і Zynga. До цього списку також належить заснований в 1977 році Apple, який змінив стратегію розвитку після повернення Стіва Джобса до управління компанією в 1997 році [21]. Розглянемо історію розвитку кожної з них.

Історія Amazon починається в 1994 році, у гаражі, де американський підприємець Джеффри Безос (Jeffrey Безос) розмістив три саморобні столи з комп'ютерами і сервером. Поруч він орендував невелике приміщення, воно і стало першою штаб-квартирою стартапу. Проект розвивали талановиті програмісти із Силіконової долини [1].

Перші замовлення в інтернет-магазині з'явилися влітку 1995 року. Перші гроші Amazon отримав від матері і прийомного батька Безоса – вони вклали близько 300 тис. доларів і купили синові машину [1].

За словами Джеффри, одним з головних питань для нього був вибір спеціалізації магазину. Книги виявилися оптимальним варіантом: їх необов'язково потрібно бачити перед покупкою (на

відміну, наприклад, від одягу) – досить прочитати анотацію і подивитися на обкладинку. Товар швидко став ходовим. Першою книгою, що була продана через Amazon, стала «Fluid поняття і творчі аналогії: комп'ютерні моделі фундаментальних механізмів мислення» Дугласа Хофштадера (Дуглас Hofstadter). У перший же місяць товари з Амазонки вирушили у всі штати США і в більш ніж 40 інших країн. До вересня щотижнева виручка становила вже 20 тис. доларів [1].

Безос вперше ввів систему відгуків, хоча постачальники і намагалися його відмовити, вважаючи, що негативні коментарі відлякають клієнтів. Але продажі продовжували зростати, а відвідуваність сайту збільшувалася за рахунок спілкування користувачів [1].

Гугл (Google) – американська корпорація, що спеціалізується на пошуку інформації в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет. Головний офіс компанії розташований в Маунтін В'ю, в Каліфорнії [16].

Корпорація була заснована в 1988 році аспірантами Стенфордського університету Ларрі Пейджем і Сергієм Брінном. Назва компанії походить від математичного терміна Googol (гугол), який позначає число, що складається з одиниці і ста нулів. Використання цього терміна компанією Google відображає її спробу організувати величезні обсяги інформації в Інтернеті. Існує кумедна байка про те, що назва «Google» виникла через помилку, яку допустили інвестори, виписавши чек для компанії під назвою «Google» замість «гугол» («гугол» – це число 10 у сотому ступені) [16].

Головний продукт корпорації – пошукова машина Google, яка містить складну мову запитів, що дозволяє обмежити область пошуку окремими доменами, мовами, типами файлів. Крім пошукової системи, сайт google.com надає низку інших безкоштовних послуг, зокрема: поштовий сервіс Google Mail, систему статистики сайтів для вебмайстрів Google Analytics, відеохостинг YouTube, он-лайн сервіс Гугл-перекладач, систему контекстної реклами для рекламодавців Google AdWords, і для вебмастерів Google AdSense, сервіс питань і відповідей та ін. [16].

Google є головним засобом отримання інформації у світі. Компанія посідає провідне місце в пошуку інформації. Це перша

в світі за популярністю пошукова машина (79,65 %), обробка 41 млрд 345 млн. запитів на місяць (частка ринку 62,4 %). Вона індексує більше 25 млрд веб-сторінок, може знаходити інформацію на багатьох мовах (195–200). Підтримує пошук у документах форматів PDF, RTF, PostScript, Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint [16].

Salesforce.com – американська компанія, розробник однойменної CRM-системи, що надається замовникам виключно за моделлю SaaS. Під найменуванням Force.com компанія надає PaaS-платформу для самостійної розробки додатків, а під брендом Database.com – хмарну систему управління базами даних [12].

Компанія заснована в березні 1999 року Марком Беніюф (MARC Benioff), Паркером Харрісом (Parker Harris), Дейвом Меленхоффом (Dave Moellenhoff) і Френком Домінгесом (англ. Frank Dominguez) з початковою ідеєю спеціалізації на ринку CRM-систем і надання доступу до них виключно як послуги з передплати, розташовуючи всі екземпляри системи у власних центрах обробки даних, повністю виключаючи установки систем у замовників і забезпечуючи доступ кінцевих користувачів до систем через веб [12].

Першим офісом компанії була орендована житлова квартира в Сан-Франциско. Основними доводами, якими спочатку користувалася компанія для переконання замовників підписатися на послуги Salesforce.com, були: можливість аутсорсингу інформаційних технологій, захист від збоїв і оперативна технічна підтримка (оскільки всі апаратні ресурси розташовуються в зоні фізичної доступності постачальника), зниження сукупної вартості володіння інформаційними технологіями, при тому, що сама Salesforce.com забезпечує собі істотну економію ресурсів унаслідок мультиарендності – підтримки декількох екземплярів додатків на одному примірнику платформного програмного забезпечення [12].

У лютому 2000 року компанія вперше звернула на себе увагу ЗМІ, розмістивши рекламний банер з написом «The End of Software» («кінець програмному забезпеченню») навпроти конференц-центру імені Москоне в Сан-Франциско, в якому

проходила щорічна конференція користувачів Siebel лідера CRM-ринку на той час [12].

У 2004 році компанія стала публічною, її акції почали торгуватися на Нью-Йоркській фондовій біржі з тикером CRM, зібравши 110 млн. доларів. У 2007 році технологічна основа CRM-системи була опублікована як послуга, таким чином передплатники отримали можливість створювати власні додатки в тому самому стеку, що й основні системи Salesforce.com. Пізніше це PaaS-рішення отримало доменне ім'я force.com і відповідне найменування. У вересні 2008 року котирування Salesforce.com були включені в індекс S&P 500 [12].

На початку 2009 року компанія виділила з CRM-системи в окрему розробку блок обслуговування клієнтів, випустивши його під торговою маркою Service Cloud зі специфічною ціновою політикою і орієнтованим на більш специфічний сегмент компаній, бізнес яких вимагає розвинених процесів клієнтського обслуговування (функціональний блок CRM, що покриває процеси продажів і маркетингу, отримав ім'я Sales Cloud). У 2010 році компанія істотно розширила лінію пропонованих сервісів завдяки поглинанню. У 2011 році компанія запустила хмарну систему управління базами даних Database.com, позначено історично як другу (після SQL Azure корпорації Microsoft) [12].

У 2011 році компанія неодноразово відзначена як один з кращих роботодавців (41 позиція в рейтингу Glassdor, 52 – в рейтингу журналу Fortune, 10 місце в рейтингу кращих місць для роботи в сфері інформаційних технологій за версією журналу Computer world). Примітне також перше місце в рейтингу журналу Fortune 25 top-paying companies (25 роботодавців, щонайкраще платять співробітникам), особливо вказується середня річна зарплата 318323 доларів для співробітника, відповідального за роботу з виділеним великим клієнтом [12].

VMware – компанія що була заснована наприкінці ХХ століття, в 1998 році. Засновниками були Дайана Грін та її чоловік Мендель Розенблюм. Крім них, засновниками були Скот Девайн, Едвард Ванг і Едуард Багніон. Логотип компанії – квадрати, що перекривають один одного. Швидше за все, цей

логотип є символом кількох вікон із запущеними операційними системами. Для назви обрана абревіатура, перша частина якої має значення VirtualMachine, а друга взята зі слова «software» [12].

Продукція компанії VMware відома в усьому світі, на сьогоднішній день вона є чи не найавторитетнішою компанією серед тих, хто працює у сфері технологій віртуалізації. В принципі, вперше ці технології були розроблені в 1960-х роках з метою розділення особливо великих мейнфреймів, що дозволяло використовувати обладнання більш ефективно. Заслуга компанії VMware в тому, що в 1990-х роках нею була винайдена віртуалізація платформи x86. З того часу компанія стрімко рухається вперед і є лідером у даній сфері, незалежно від рівня комп'ютерного обладнання, включаючи найпростіші настільні системи і найбільші обчислювальні центри [12].

Представивши свій перший продукт в 1999 році (VMware Workstation), компанія стрімко розвивалася. Досить простежити хронологію наступних подій: 2001 – поява серверних додатків, 2003 – міцні позиції лідера, 2004 – придбання EMC Corporation, 2008 – поглинання TungstenGraphics, що дозволило вдосконалити 3D-графіку у всій продукції VMware [12].

Для тих користувачів, які не є професіоналами в даній сфері, необхідно роз'яснити, що розроблене VMware нововведення – Virtual Platform – дає можливість одночасного запуску декількох операційних систем на одному комп'ютері. Це дуже зручно, оскільки немає необхідності перезавантажувати комп'ютер. Зміна операційних систем проводиться за допомогою перемикання одного вікна на інше в основній системі. Технологічно цей процес відбувається таким чином, що в пам'яті комп'ютера створюється декілька так званих віртуальних комп'ютерів. Вони працюють, взаємодіючи один з одним і з основним. Переваги очевидні: економія часу у зв'язку з тим, що відпадає необхідність перезавантажувати комп'ютер, немає потреби у поділі жорсткого диска; можливість використання будь-якої з операційних систем. Це значно полегшує роботу програмістів, користувачів і web-розробників, чимало з яких змушені одночасно використовувати декілька операційних систем при створенні програм або при їх використанні [19].

Facebook – найбільша соціальна мережа в світі на сьогоднішній день. Заснував її у 2004 році Марк Цукерберг зі своїми приятелями-сусідами по кімнаті в гуртожитку Гарвардського університету як сайт для студентів Гарварду. Після того, як в 2006 році Facebook відкрив реєстрацію для всіх бажаючих старше 13 років, він став найпопулярнішою у світі соціальною мережею, а Марк Цукерберг – наймолодшим мільярдером в світі (став мільярдером в 23 роки). За даними 2012 року, кількість користувачів мережі Facebook вже перевищила один мільярд чоловік [20].

Спочатку реєстрація в мережі, яка тоді називалася The Facebook, була доступна лише для студентів Гарвардського університету, згодом – для всіх навчальних закладів США, сайт яких знаходився в домені Edu. Сьогодні ж на Facebook щодня заходить понад 526 мільйонів користувачів, причому приблизно 500 мільйонів людей використовують мобільний додаток Facebook. У соціальній мережі зареєстровано 125 мільярдів «дружніх зв'язків», а кількість унікальних відвідувачів перебільшила 750 мільйонів чоловік на рік. Лише за один квартал 2012 року дохід компанії склав 1,58 мільярда доларів, і це навіть менше за показники 2011 року [20].

Днем народження соціальної мережі Facebook традиційно вважається 28 жовтня 2003 року. Саме тоді Марк Цукерберг зламав комп'ютерну мережу Гарварду і скопіював фотографії з сайту Facemash. Протягом двох годин на сайт зайшло понад 450 осіб, а виставлені фото «заробили» понад 22 тисячі переглядів. Студенти швидко захопилися новим проектом, але адміністрація Гарварда ідею не оцінила: сайт був закритий, а Цукерберг звинувачений у порушенні безпеки, недоторкваності приватного життя та авторських прав, за що йому загрожувало виключення. Щоправда, звинувачення були зняті і Цукерберг так і залишився студентом-другокурсником, став працювати над кодом для свого власного сайту [20].

Twitter – засновник сервісу Джек Дорсі (Jack Dorsey). Спочатку Twitter був задуманий як майданчик для обміну короткими повідомленнями довжиною до 140 символів між співробітниками компанії Odeo, які розробляли програмне забезпечення. За задумом Дорсі, такі короткі повідомлення

мають відразу відображатися на сторінках користувачів, які підписані на аккаунт автора послання. Повідомлення можна було відправити через веб-інтерфейс, СМС, згодом з'явилося безліч програм-клієнтів для різних операційних систем, у тому числі мобільних [14].

Перша публічна версія сервісу з'явилася через чотири місяці – в червні 2006 року. Восени цього самого року співробітники компанії Odeo, до яких увійшли Джек Дорсі, Біз Стоун (Biz Stone), Еван Вільямс (Evan Williams), створили компанію Obvious Corporation і викупили Odeo зі всіма її активами, включаючи і Twitter [14].

Широку популярність новинка почала набувати після кінофестивалю South by Southwest у 2007 році, на якому співробітники компанії встановили кілька екранів, що транслюють у режимі реального часу повідомлення від користувачів сервісу. Завдяки цьому кроку, творцям Twitter вдалося збільшити кількість щодня опублікованих повідомлень на Twitter з 20 до 60 тис. Через рік, у травні 2008 року, на Twitter з'явилося мільярдне повідомлення [14].

За час свого існування Twitter отримав популярність не лише серед звичайних користувачів: багато публічних персон використовують сервіс для спілкування з широкою аудиторією [14].

Хоча абсолютний рекорд за кількістю підписників у Twitter належить епатажній співачці Lady Gaga (майже 9 млн. користувачів), сервіс показав себе як серйозний інструмент для поширення інформації в суспільстві. Twitter, поряд з Facebook та іншими соціальними онлайн-ресурсами, вважається одним з каталізаторів антиурядових настроїв і провідником революційних ідей у подіях на Близькому Сході та Північній Африці [14].

Groupm народився не відразу: спершу Ендрю Мейсон (програміст-самоучка) створив сайт thepoint.com. На цьому ресурсі абсолютно незнайомі люди могли домовлятися про спільні акції – від боротьби зі СНІДом в Африці до бойкоту закусокних «Макдональдс». Незабаром багато користувачів зрозуміли, що thepoint.com дозволяє здійснювати не лише суто некомерційні спільні акції, а й домагатися чогось конкретного.

Наприклад, здійснювати спільні покупки, як результат, отримуючи помітні знижки [5].

Ендрю Мейсон працював над thepoint.com, маючи в підпорядкуванні лише одного співробітника – Аарона Уїта. Інвесторами проекту були Ерік Левківський з Inner Workings і Чикагський університет. Проект thepoint.com виявився збитковим, виділені на нього гроші були «проїдені». Однак саме тоді у Мейсона викристалізувалася ідея бізнесу на наданні колективних знижок [5].

Ця ідея втілилася в 2008 році в сайт getyourgroupon.com – незабаром назву скоротили доgroupon.com. Новий сайт доволі швидко набув популярності у Чикаго, а незабаром і у всій країні. Штат стартапу швидко збільшувався, почалися інвестиції. У 2009 році Groupon розширив межі своєї діяльності настільки, що вийшов на зарубіжні ринки. Навіть під час легендарного «буму доткомів» другої половини 1990-х мало хто демонстрував настільки швидке зростання [5].

Groupon щодня публікує одну суперпропозицію зі знижкою, що сягає 70–90 %. Але цю знижку можна отримати лише в тому випадку, якщо на дану пропозицію підпишеться певна кількість користувачів. На початку при такій моделі «вигорало» не більше 10 % пропозицій, а решта виявлялися не затребуваними. Однак у період розквіту сервісу відсоток «вигорілих» пропозицій збільшився до 95 % [5].

Zynga – це американський розробник он-лайнних ігор. Штаб-квартира компанії розташована в Сан-Франциско [15].

У липні 2007 року компанію заснували Марк Пінкус, Майкл Лакстон, Ерік Швіммер, Джастін Уолдрон, Ендрю Трейдер і Стів Скетлер. У липні 2008 року компанія отримала у вигляді венчурних інвестицій 29 млн. доларів США [15].

У грудні 2011 року Zynga провела первинне розміщення акцій (IPO) на біржі NASDAQ, під час якого залучила близько 1 млрд доларів. Розміщення, що пройшло по верхній межі оголошеного діапазону, стало найбільшим для інтернет-компаній після IPO компанії Google [15].

Історія компанії Apple почалася тридцять років тому, коли два друга Стів Джобс і Стів Возняк вирішили заснувати власну компанію з виробництва та випуску комп'ютерів. Офіційно

Apple була заснована 1 квітня 1976 року і саме тоді на ринку з'явився зібраний вручну комп'ютер Apple Computer I – за десять місяців було складено і продано 175 штук за ціною 666,66 \$. По суті, Apple і являв собою материнську плату без корпусу, клавіатури, звуку і графіки [2].

У лютому 1977 року президентом компанії Apple стає Майкл Скотт. Суттєвим кроком вперед став випуск у квітні цього самого року Apple Computer II – перший персональний комп'ютер з кольоровою графікою. Тут була підтримка виведення на екран різних кольорів, розроблені команди для роботи зі звуком, вбудований динамік, клавіатура, з'явилася можливість оперативної зміни зображення на дисплеї, був блок живлення тощо. Вся ця «начинка» була упакована в спеціально розроблений литий пластиковий корпус, що дуже вигідно відрізняло новий Apple від інших комп'ютерів, що мали вигляд незграбних ящиків з листового металу. Тоді з'явився відомий тепер всьому світу логотип – надкушене різнокольорове яблуко – створений рекламним агентством Regis McKenna [2].

У травні 1979 року співробітник Apple Джеф Раскін почав працювати над новим комп'ютером «все в одному», який був орієнтований на пересічного користувача. Саме цей період і можна назвати початком народження першої Macintosh [2].

У 1983 році Apple випустив Lisa – перший персональний комп'ютер з графічним інтерфейсом, названий так на честь дочки Джобса. Але через досить високу ціну і обмежений набір додатків ця модель не отримала широкого розповсюдження. Хоча з комерційної точки зору, Lisa була повним провалом, тим не менше, її випускне пройшов даремно – використана тут операційна система Lisa 7/7 мала віконний інтерфейс, буфер, який дозволяв передавати дані між додатками і багато іншого [2].

Найперший свій Macintosh компанія Apple офіційно представила 22 січня 1984 року рекламним роликотом «1984», заснованим на сюжеті книги Д.Оруелла. Цей кліп був названий рекламним кліпом десятиліття, отримав гран-прі в Каннах і донині вважається одним з найоригінальніших в історії реклами. Ця подія стала значущою віхою в історії персональних комп'ютерів. З появою Macintosh змінилося уявлення людей про комп'ютери, були закладені основи, які в подальшому стали

використовувати всі комп'ютерні фірми. У вересні цього самого року компанія Apple починає продавати комп'ютери Macintosh 512K за ціною 2 495 доларів [2].

Йшли роки і, звичайно, що комп'ютерна галузь теж не стояла на місці. Протягом усього часу вдосконалення комп'ютерів Macintosh розвивалася і їх операційна система MacOS (System), тобто розширювалися нові можливості, змінювалися окремі елементи і впроваджувалися нові технології [2].

Як бачимо, всі історії розвитку стартапів подібні. Фундаментом діяльності кожної компанії є наявна ідея, яка прямо чи опосередковано є цінною чи корисною для суспільства. Ідея має бути обов'язково новою, не випробуваною раніше. Наявності однієї ідеї замало, необхідним є пошук способів її реалізації (грошових коштів, інвесторів, місця реалізації). Також варто зазначити, що кожна з компаній повинна мати щось, що відрізняло б її від інших (наявність цікавої назви, яка б швидко запам'ятовувалась або містила б у собі якийсь сенс, та/або індивідуального логотипу). Подальша доля компанії залежить лише від впливу факторів зовнішнього середовища, які є рушійною силою реалізації ризиків. Якщо наслідки ризиків є позитивними, то діяльність компанії продовжиться і надалі, в іншому випадку – її очікує невдача.

Запорукою процвітання стартапу вважаємо правильно організовану систему бухгалтерського обліку, яка б враховувала можливий вплив наслідків ризиків, оскільки інформація, сформована системою обліку, зазнає трансформації у зв'язку з впливом на господарську діяльність компанії внутрішніх та зовнішніх факторів. Участь цих чинників у господарських процесах стартапу є джерелом виникнення стану невизначеності, що проявляється у неможливості передбачення ймовірних фінансових результатів діяльності. В момент оцінки можливих наслідків господарських операцій невизначеність переходить у ризик, наслідки якого є об'єктами бухгалтерського обліку. Тому правильна його організація є важливою для діяльності компанії.

Отже, ознайомившись з історіями розвитку найбільших стартап компаній, важливо зазначити, що основними складовими їх діяльності є наявність ідеї, способу реалізації (грошових коштів, інвесторів, місця реалізації), індивідуальної назви та/або логотипу.

При ВВП Сполучених Штатів у п'ятнадцять трильйонів доларів, ці дев'ять компаній нової технологічної хвилі виробили близько трильйона доларів нового національного продукту. Вибухове зростання числа технологічних, зокрема, софтверних стартапів журнал The Economist порівняв з Кембрійським вибухом, різким збільшенням біологічного різноманіття на початку Палеозойської ери в результаті скелетної революції [6].

Стрімке зростання нових технологічних компаній на тлі занепаду традиційного бізнесу було зумовлено низкою чинників: зниженням порога входу на ринок нових компаній, лібералізацією економіки, вільним доступом до інформації, що забезпечило розвиток всесвітньої мережі, і зміною моделі споживання в роки після Другої світової війни. Наприклад, низька вартість запуску інтернет-стартапу і можливість швидкого розгортання інтернет-сервісу на основі хмарної інфраструктури зробила цю галузь однією з найбільш конкурентних. Глобалізація створила умови для легкого виходу компаній на іноземні ринки, а такі компанії, як Google, Yelp або Amazon забезпечили споживачам безперешкодний доступ до інформації про товари і послуги, eBay, Craigslist (англ.), Airbnb і Zillow монетизували тренд спільного споживання [7]. Розвитку стартапів сприяє відносно низька вартість зміни напрямку розвитку компанії відповідно до умов ринку і зміна пріоритетів венчурних капіталістів з підтримки одиничних компаній на посівні інвестиції [8].

У звіті про дослідження масштабів зростання стартап-індустрії Silicon Valley Competitiveness and Innovation Project 2015, підготовленому Silicon Valley Leadership Group і дослідницьким центром COECON зазначено, що між 2003 і 2013 роками кількість патентів, зареєстрованих лише компаніями з Кремнієвої долини, подвоїлася [4]. Dow Jones Venture Source відзвітував про 47 % зростання обсягу венчурних інвестицій в США в 2014 році за рахунок багатомільйонних вкладень у стартапи, такі як Uber [11]. Звіт Kauffman Foundation, присвячений впливу нових швидкозростаючих компаній на ринок праці, зазначає, що в 1977–2005 роках стартапи створили більше робочих місць, ніж традиційні компанії, і більше робочих місць, ніж було закрито традиційними компаніями за той самий період [13, 8]. Деякі

дослідники бачать в існуючому стартап-бумі ризик повторення кризи доткомів [10]. Інші вважають, що існуючий стан ринку досить стійкий, і підстав для виникнення «бульбашки» немає [6, 3, 9]. Отже, варто зазначити, що у наш час існує багато передумов для створення стартапів і це є позитивною тенденцією, оскільки вони створюють багато робочих місць та позитивно впливають на економіку країни. Тож необхідним є вдосконалення системи бухгалтерського обліку діяльності стартап-компаній. Оскільки кожен стартап є ризиковим, важливе значення має організація обліку таким чином, щоб можливо було врахувати, попередити або мінімізувати наслідки ризиків.

Підходи різних авторів до визначення понять «стартап»/«стартап-компанія» систематизовано у таблиці 1.

Таблиця 1

Підходи до визначення термінів «стартап»/«стартап компанія»

Характеристика	Джерело
1	2
- Компанія або проект, що має коротку історію діяльності, метою якої є отримання прибутку; - абсолютно нові проекти й навіть такі, що перебувають лише на стадії розробки	Збанацький В. Стартапи: юридичні та практичні аспекти. Ознайомча частина // Незалежний аудитор. – № 3 (14). – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/n_a_archive/155.html?view=material
Нова фірма (підприємство, компанія) в початковий період свого розвитку	Стартап [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://netler.ru/slovari/startup.htm .
- Компанія, що існує менше трьох років і отримала дохід менше \$ 1 млн.; - нова компанія, що працює найчастіше в ІТ- або Інтернет-сфері, в якій є потенціал для швидкого зростання завдяки пропозиції нових товарів/послуг та формуванню нових сегментів ринку; - тимчасова структура, яка використовується для пошуку повторюваної і масштабованої бізнес-моделі	Как правильно объяснить, что такое стартап. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.towave.ru/pub/kak-pravilno-obyasnit-chto-takoe-startap.html

1	2
<p>- Будь-який молодий бізнес; - нові інформаційні проекти, що створені з розрахунком на швидкий їх ріст і високу, внаслідок цього, капіталізацію</p>	<p>Что такое стартап [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://itkeys.ru/about-startups/</p>
<p>- Щойно створена компанія (можливо навіть не є ще юридичною особою) знаходиться на стадії розвитку і буде свій бізнес на основі або нових інноваційних ідей, або технологій, які щойно з'явилися</p>	<p>Что такое стартап? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://constructor.ru/finansy/chto-takoe-startap.html</p>
<p>Компанія з короткою історією операційної діяльності. Як правило, такі компанії створені недавно, перебувають у стадії розвитку або дослідження перспективних ринків. Тобто, це молода, невелика компанія, діяльність якої пов'язана з будь-якого інноваційною технологією (Інтернет-нанотехнології, медицина тощо)</p>	<p>Стартапы и инновации [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.meridiancapital.ru/rus/startup/</p>
<p>Молода компанія, що лише починає розвиватися</p>	<p>Що таке стартап? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.investopedia.com/ask/answers/12/what-is-a-startup.asp#ixzz3tYtNi35O</p>
<p>Рання стадія в життєвому циклі підприємства, де підприємець переходить від стадії ідеї до забезпечення фінансування, встановлюючи базисну структуру бізнесу і початок діяльності або торгівлі</p>	<p>Startup [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.businessdictionary.com/definition/startup.html</p>
<p>Компанія, що працює, щоб вирішити проблему, коли рішення не є очевидним і успіх не гарантований</p>	<p>WhatIs A Startup? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.forbes.com/sites/na-talierobehmed/2013/12/16/what-is-a-startup/</p>
<p>Дія або процес встановлення чогось у русі</p>	<p>This Is The Definitive Definition Of A Startup [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.businessinsider.com/what-is-a-startup-definition-2014-12</p>

Варто зазначити, що поняття «стартап» є комплексним, виходячи з більшості підходів до його трактування, які містять певні його ознаки. Більшість авторів вважають, що це є компанія, що має короткий термін діяльності. На нашу думку, це є локальним трактуванням, оскільки не розкриває сутності даного терміна.

На основі проведених досліджень вважаємо за необхідне окреслити власний підхід до визначення поняття «стартап компанія»: новостворена компанія, зареєстрована юридично, що на власний ризик, займаючись інноваційною діяльністю у будь-якій сфері, прагне отримати прибуток.

Місце стартап-компаній у системі економічних категорій зображено на рисунку 1.

Оскільки ведення господарської діяльності у будь-якій сфері (галузі) пов'язане з ризиком, вважаємо, що ризики також супроводжують і діяльність стартап-компаній.

Як видно з рисунка 1, вважаємо бухгалтерський облік та економічний аналіз складовими діяльності як стартап-компаній, так і вже тих, хто перейшов від цього статусу і успішно закріпився на ринку. Бухгалтерський облік і аналіз є підсистемами управління даними компаніями. Отримана інформація з даних підсистем може бути як достовірною, так і недостовірною, що вплине на фінансовий результат діяльності компанії. Окрім даних підсистем, на результати діяльності впливають наслідки реалізованих ризиків, – як позитивні, так і негативні.

У результаті впливу негативних наслідків ризиків на діяльність стартап-компанії, дана компанія може недоотримати прибуток, понести додаткові витрати або отримати збиток. Якщо ж негативні наслідки ризиків є значними, це може призвести навіть до припинення діяльності. У випадку впливу позитивних наслідків ризиків на діяльність стартап-компанії, через деякий період вона переходить у статус успішної компанії, що закріпилася на ринку. На довго чи ні – залежить від впливу наслідків ризиків та організованої системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Рис. 1. Економічні аспекти функціонування стартап компаній

Якщо ж система бухгалтерського обліку дає недостовірну інформацію для економічного аналізу діяльності підприємства, реалізуються негативні наслідки ризиків, у результаті чого компанія може недоотримати прибуток, понести додаткові витрати або взагалі отримати збиток. При правильно організованій системі бухгалтерського обліку отримується достовірна інформація, яка є запорукою економії ресурсів, отримання додаткового доходу та прибутку.

Висновки. У результаті дослідження визначено, що основними складовими діяльності стартап-компаній є наявність ідеї, способу реалізації (грошових коштів, інвесторів, місця реалізації) та індивідуальної назви та/або логотипу. Сформульовано власне визначення поняття «стартап компанія»: новостворена компанія, зареєстрована юридично, що на власний ризик, займаючись інноваційною діяльністю у будь-якій сфері, прагне отримати прибуток. Визначено, що невід'ємною складовою діяльності стартап-компаній є ризики, від яких залежить подальша доля компанії. Також проаналізовано вплив бухгалтерського обліку та аудиту на результати діяльності компаній.

Список використаної літератури:

1. Amazon.com: история успеха [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cossa.ru/articles/216/12005/>.
2. Apple как все начиналось [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://historybrands.jimdo.com/%D0%B1%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D1%8B/apple/>.
3. *Bill Maris* TechBubble? Maybe, MaybeNot / *Maris Bill* // Tech Crunch. – 24 March. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://techcrunch.com/2015/03/24/tech-bubble-maybe-maybe-not/>.
4. *Doug Henton* Silicon Valley Competitiveness and Innovation Project / *Henton Doug, Kaiser Janine, Held Kim* // Silicon Valley Leadership Group. –

- 3 February. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/technology/SVCIP_2015_PDFfinal.pdf.
5. Groupon: история взлета и пролета [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kv.by/content/320119-groupon-istoriya-vzleta-i-proleta>.
6. *Ludwig Siegele* A Cambrian moment / *Siegele Ludwig* // The Economist. – 18 January. – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economist.com/news/special-report/21593580-cheap-and-ubiquitous-building-blocks-digital-products-and-services-have-caused>.
7. *Max Marmer* The Startup Revolution Series / *Marmer Max*. – Part 2: The Decline of the Blue Chip // Startup Compass. – 3 February. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blog.startupcompass.co/the-startup-revolution-series-part-2-the-decline-of-the-blue-chip>.
8. *Max Marmer* The Startup Revolution Series / *Marmer Max*. – Part 3: The Rise of the Startup // Startup Compass. – 14 February. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://blog.startupcompass.co/the-startup-revolution-series-part-3-the-rise-of-the-startup>.
9. *Patrick May* Current tech boom is no dot-com bubble, experts say / *May Patrick* // Phys.org. – 5 May. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://phys.org/news/2015-05-current-tech-boom-dot-com-experts.html>.
10. *Peter S. Cohan* Will the Tech-Startup Bubble Burst in 2015? / *Peter S. Cohan* // The Entrepreneur. – 29 January. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.entrepreneur.com/article/242174>.
11. *Russ Garland* Venture Investments Soar, Driven by Later-Stage Deals / *Garland Russ* // The Wall Street Journal. – 3 February. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим

- доступу : <http://www.wsj.com/articles/venture-investments-soar-driven-by-later-stage-deals-1421296203>.
12. Salesforce.com. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Salesforce.com>.
 13. *Tim Kane* The Importance of Startups in Job Creation and Job Destruction / *Kane Tim* // Kauffman. – July 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kauffman.org/~media/kauffman_org/research%20reports%20and%20covers/2010/07/firm_formati_on_importance_of_startups.pdf.
 14. Twitter: история создания [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ria.ru/spravka/20120519/648958975.html>.
 15. Zynga [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://forexaw.com/TERMs/Corporations_and_companies/US_companies/11160_Zynga_%D0%97%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0_%D1%8D%D1%82%D0%BE.
 16. Гугл [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://to-name.ru/historical-events/company/google.htm>.
 17. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
 18. *Збанацький В.* Стартапи: юридичні та практичні аспекти. Ознайомча частина // Незалежний аудитор. – № 4 (15). – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/269?view=material.
 19. История успешной компании VMware [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://administrator-pro.ru/articles/vmware.html>.
 20. Історія створення Facebook [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.infoportal.pp.ua/publ/internet/istorija_stvorenija_facebook/3-1-0-783.
 21. Стартап [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BF>.

22. Что такое стартап? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://predp.com/startup/main/chto-takoe-startup.html>.

References:

1. Amazon.com: ystoryja uspeha, available at: <http://shshsh.cossa.ru/articles/216/12005/>
2. Apple kak vse nachynalos', available at: <http://historybrands.i'mdo.com/%D0%B1%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D1%8B/apple/>
3. Maris Bill (2015), «TechBubble? Maybe, MaybeNot», available at: <http://techcrunch.com/2015/03/24/tech-bubble-maybe-maybe-not/>
4. Doug Henton, Janin Kaiser and Kim Held, (2015), «Silicon Valley Competitiveness and Innovation Project», available at: http://graphics8.nytimes.com/packages/pdf/technology/SVCIP_2015_PDFfinal.pdf
5. Groupon: ystoryja vzleta y proleta, available at: <http://shshsh.kv.by/content/320119-groupon-istorija-vzleta-i-proleta>
6. Ludshig Siegele, (2014), «A Cambrian moment», *The Economist*, available at: <http://shshsh.economist.com/neshs/special-report/21593580-cheap-and-ubishhuitous-building-blocks-digital-products-and-services-have-caused>
7. Mah Marmer (2015), «The Startup Revolution Series», *Startup Compass*, available at: <http://blog.startupcompass.co/the-startup-revolution-series-part-2-the-decline-of-the-blue-chip>
8. Mah Marmer (2015), «The Startup Revolution Series», *Startup Compass*, available at: <http://blog.startupcompass.co/the-startup-revolution-series-part-3-the-rise-of-the-startup>

9. Patrick May (2015), «Current tech boom is no dot-com bubble, ehperts say», available at: <http://phys.org/neshs/2015-05-current-tech-boom-dot-com-ehperts.html>
10. Peter S. Cohan (2015), «Shill the Tech-Startup Bubble Burst in 2015?», *The Entrepreneur*, available at: <http://shshsh.entrepreneur.com/article/242174>
11. Russ Garland (2015), «Venture Investments Soar, Driven by Later-Stage Deals», *The Shall Street Journal*, available at: <http://shshsh.shsj.com/articles/venture-investments-soar-driven-by-later-stage-deals-1421296203>
12. Salesforce.com, available at: <https://ru.shikipedia.org/shiki/Salesforce.com>
13. Tim Kane (2010), «The Importance of Startups in Job Creation and Job Destruction», *Kauffman*, available at: http://shshsh.kauffman.org/~media/kauffman_org/research%20reports%20and%20covers/2010/07/firm_format_ion_importance_of_startups.pdf
14. Tshitter: ystoryja sozdanyja, available at: <http://ria.ru/spravka/20120519/648958975.html>
15. Zynga, available at: http://forehash.com/TERMs/Corporations_and_companies/US_companies/11160_Zynga_%D0%97%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B0_%D1%8D%D1%82%D0%BE
16. Gugl, available at: <http://to-name.ru/historical-events/company/google.htm>
17. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, available at: <http://shshsh.ukrstat.gov.ua/>
18. Zbanac'kyj, V. (2013), «Startapy: jurydychni ta praktychni aspekty. Oznajomcha chastyna», *Nezalezhnyj audytor*, No. 4 (15), available at: http://n-auditor.com.ua/uk/component/na_archive/269?viesh=material
19. Ystoryja uspeshnov kompanyy VMshare, available at: <http://administrator-pro.ru/articles/vmshare.html>
20. Istorija stvorennja Facebook, available at: http://shshsh.infoportal.pp.ua/publ/internet/istorija_stvorennja_facebook/3-1-0-783

21. Startup, available at:
<https://ru.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BF>
22. Chto takoe startup?, available at:
<http://predp.com/startup/main/chto-takoe-startup.html>

ЛЕГЕНЧУК Сергій Федорович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- розвиток теорії бухгалтерського обліку;
- облік нематеріальних активів та інтелектуального капіталу.

E-mail: legenchyk@list.ru.

ПИЛИПЧУК Галина Володимирівна – аспірант Житомирського державного технологічного університету.

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік та аналіз діяльності стартап-компаній;
- господарська діяльність підприємств в умовах ризиків.

E-mail: lady.gurina.2012@mail.ru.

Стаття надійшла до редакції 17.05.2016.